

הוספה

בשורת הגאולה

פ.ט.

בדורנו זה – דער דור האחרון אין גלות און דור הראשון פון גאולה – לאחרי וואָס מ'האָט שוין דעם ריבוי הכי גדול פון „מעשינו ועבודתינו“ פון אידן במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, און איצטער האָט מען שוין פאַרענדיקט אויך די לעצטע בירורים – איז איצטער די הדגשה בעיקר ולכל לראש אויף דער סיום ושלמות וגמר העבודה – צו ברענגען דעם גימ"ל פון גאולה האמיתית והשלמה בפועל ממש!

(משיחות לילות ג', ד', ה', ועש"ק וש"ק פרשת כי תשא, י"ד י"ח אד"ר תשנ"ב)

בדורנו זה – הדור האחרון בגלות והדור הראשון דהגאולה – לאחרי שישנו כבר הריבוי הכי גדול ד"מעשינו ועבודתינו" דבנ"י במשך כל הדורות והשנים שלפני זה, וכעת כבר סיימו גם את הבירורים האחרונים – כעת ההדגשה בעיקר ולכל לראש על סיום ושלמות וגמר העבודה – להביא את הגימ"ל דגאולה האמיתית והשלמה בפועל ממש!

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

תשא

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק א
(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושלוש לבריאה
מאתיים שנה להסתלקות היולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

א. על הפסוק "זה יתנו גו'" – נאמר בירושלמי¹: "אמר ר' מאיר: כמין מטבע של אש הוציא הקב"ה מתחת כסא כבודו והראהו למשה ואמר לו: זה יתנו – כזה יתנו", לפי שמשו "נתקשה בו" – בענין מחצית השקל. התוספות במסכת חולין² מסבירים שאין פירוש הדבר שמשו נתקשה במהותה של מחצית השקל, אלא שהתפלא על כך שהקב"ה אומר לתת "כופר נפשו" – והרי "עור בעד עור, וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו"³ ("ועדיין לא נגע") וכיצד אפשרי, איפוא, כופר לנפש?

לפי זה יש להבין: כיצד סולק בעיני משה רבנו הקושי שבאפשרות כופר נפש – בכך שהקב"ה הראה לו מטבע של אש מתחת כסא הכבוד?

ב. לשם הבנת דבר זה יש להסביר תחלה את תוכן המושג "מטבע של אש מתחת כסא הכבוד", הכולל שלושה פרטים: (א) מטבע. (ב) אש. (ג) כסא הכבוד.

"מטבע": הגמרא אומרת⁴ ביחס למטבע שהוא – "חריף לצאת". ההבדל בין מטבע לבין שוה-כסף הוא שאת שוה-הכסף אין הכל מעריכים במדה שוה: פלוני שזקוק לדבר יותר – מייחס לו ערך מרובה יותר, אחר זקוק לו במדה פחותה – והריהו לידו שוה פחות, ואילו השלישי אינו זקוק לו כלל. לא כן המטבע – לו יש ערך קצוב, ובמדה שוה לכל. "אש": ידוע ההבדל בין יסוד האש לבין היסודות האחרים – שדרך שאר היסודות להכביד ולרדת כלפי מטה. ואפילו יסוד הרוח, שאינו יורד למטה, נשאר בכל אופן במקומו בו נמצא – למטה, "ורוח אלקים מרחפת על פני המים". ברם האש עולה בטבעה למעלה, עד שיש להזדקק לתחבולות שונות להוריד את האש ולהחזיקה למטה, כדי שתאיר⁵.

"כסא הכבוד": שני פרטים בכסא הכבוד: "כסא" ו"כבוד". "כסא" הוא מלשון: כיסוי, כפי שנאמר בספרים. פירושו של "כבוד" כאן – הוא שכסא זה מוסיף כבוד, כדוגמת מלך בשר ודם שדבר היותו יושב על כסא כבוד – מוסיף לו כבוד. לכאורה: שני דברים אלו הם הפכיים, שכן כבוד בא רק על ידי התגלות. כשהמלך מגלה את גדולתו הוא מטיל את פחדו על כולם, וכולם נותנים לו כבוד. לא כן כשהוא חבוי ונעלם – אין הדבר מוסיף לו כבוד, ואדרבה. מה, איפוא, חיבור "כסא הכבוד", שני ענינים הפכיים?

– אך תוכן הדברים הוא כדברי המגיד ממעזריטש⁶ שאילו היו מאירים רוב וגודל הבהירות שלמעלה – לא היו הנבראים מסוגלים לקלוט. לפיכך יש הכרח בכיסוי, שיכסה ויסתיר את הבהירות. ברם אין זה העלמה והסתרה מוחלטת, כי אם העלמה והסתרה של האור שבדרגה נעלית מכפי שהנבראים מסוגלים לקלוט, ועל ידי כך מתגלה אור שבאופן יחסי לנבראים, וגילוי זה משפיע עליהם לתת כבוד להקב"ה.

זה הרי, ענינו של כסא לפי פשוטו: כסא נועד לשיבה, והרי ידוע ששיבה היא ענין של השפלת הגוף. כשאדם עומד הריהו גבוה ואילו בשיבה הוא משפיל עצמו. תוכנו של כסא הכבוד הוא, איפוא, שהקב"ה מצמצם ומשפיל עצמו אל הנבראים.

גם האותיות של "כסא", מ"כסא הכבוד", מורות כן: כס אל"ף. אור אין-סוף ברוך-הוא, אלוף של עולם, מכסה עצמו בכס זה וע"כ הוא מתגלה לנבראים.

זה, אם כן, ענינו של כסא הכבוד: הקשר בין הקב"ה לבין הנבראים, ראשית התגלות אור אין-סוף, ברוך-הוא, בנבראים. (כפי שידוע שכסא הכבוד הוא ב"עולם הבריאה", עולם הכסא).

ג. גילוי כסא הכבוד מעורר בנבראים

(6) אור תורה בתחלתו. ראה גם תו"א לרבנו הוקן בתחלתו.

פסיחה על שתי הסעיפים חזק גם עתה מן היצר הרע של עבודה זרה, אם ב"דקות דדקות", אם ב"דקות", או במדה יתרה מכך. יש כאלה שמשום פניות גשמיות של פרנסה, כבוד המדומה, ו"מה יאמרו הבריות" מוותרים הם, לפי שעה, על כמה וכמה ענינים של תורה ומצוות. למספר ימים או למספר שבועות מעמידים את השולחן-ערוך, יחד עם הקב"ה, כביכול, על המדף, כדי שלא יאמרו על אדם זה שהוא בטלן, שאינו מבין את הזמנים החדשים, ובעיקר שבאמריקה יש לוותר על הדברים הישנים, ויש להתנהג במקצת לפי רוח הזמן כו'.

ומשום כך, כדי שלא יאמרו עליו שהוא בטלן, כדי שיהיה לו כבוד מדומה או כסף נוסף (שלאמתו של דבר מתבזבז הסכום לרופאים וכו', שכן מאחר שהכסף בא שלא בהתאם לרצונו של הקב"ה – יוצא הוא לענינים בלתי רצויים, שהרי חסר "יברכך גו' וישמרך מן המזיקים") מוכן הוא, לפחות לפי שעה, למכור, כביכול, את הקב"ה ואת נשמתו הוא.

יש, איפוא, לדעת שבפרטים רבים גרוע הדבר מעבודה-זרה, מן הטעמים הנזכרים:

(א) קשה לו לחזור בתשובה אמתית, לפי שאינו חש כל כך בגודל החטא הוא עלול להשלות עצמו שחטאו אינו גדול כל כך, שכן הוא יהודי שומר מצוה בדרך כלל, ומה הפגם בויתור זמני על ענין מסוים בגלל פרנסה וכד'.

(ב) הוא מושחת. הוא ממיר דברים רוחניים

(33) ראה לקו"ת דברים סה, ג. ספר המצות להצ"צ מצות ידיו ותשובה פ"ב. ובכ"מ.

שהם נצחיים, בדברים גשמיים שאינם אלא לפי שעה. הוא מוכר את העולם הבא הנצחי לשם כסף וכבוד.

(ג) הוא מחטיא את הרבים. אם יצא ח"ו בכפירה גלויה, ישליכוהו מתוך ד' האמות, אבל כשהוא עוסף את הדברים המנוגדים לתורה בטענה שלפי שעה אין רע בדבר, ואף מביא "הוכחה" לכך מפסוק או מאמר רז"ל – הריהו מחטיא את הרבים.

יז. כלפי כך ישנה הוראה בהפסרת השבוע, שהקריאה העיקרית היא: "עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים". תופעה זו גרועה מעבודה זרה.

וכשם שאז שבו כל בני ישראל בתשובה וקראו פעמיים: "הוי' הוא הלקים", יותר מבמתן תורה בו נאמר פעם אחת "אנכי הוי' אלקיך"³³, בהתאם למוסבר פעמים רבות שבתשובה מגיעים למצב נעלה יותר מלפי החטא, "כפלים לתושיה",

ולא פי שתיים בכמות, כי אם, יתר על כן, שהפעם השניה היא בדרגה נעלית לאין ערוך מן הראשונה –

– כך גם עתה: על כל הפוסחים על שתי הסעיפים לחזור בתשובה, בכפלים לתושיה.

"ישראל ערבים זה בזה"³⁴, כך שהאור לו יזכו על ידי התשובה, "יומשך" גם ליהודים אותם החטיאו, ר"ל.

יתן הקב"ה שיהיה הדבר בחדס וברחמים, והמחטיאים יחד עם אלו שנגררו אחריהם יחזרו בתשובה בכפלים לתושיה ויאמרו כולם יחד: הוי' הוא האלקים, הוי' הוא האלקים.

(משיחת שבת פרשת תשא. תשי"ז)

(34) סנהדרין כו, ב. שבועות לט, א.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לְעוֹלָם וָעֶד

(1) שקלים פ"א ה"ד.
(2) מב, א, ד"ה זאת החי'.
(3) איוב ב, ד.
(4) ב"מ מד, ב.
(5) ראה תניא פ"ט. במדב"ר פ"ד, יב.

שהדבר בא לדירו רק משום ההשפעות שהיא משפיעה).

מאותה סיבה גם עבדו לבעל, ככתוב²⁸: "ומן אז חדלנו גו' – חסרנו כל".

יג. למרות שעבודה זרה, באופן כללי, היא בגלל ההשפעות שמקבלים דרכה – יש אבל בדבר זה עצמו שני סוגים: עבודה זרה, ופסיחה על שתי הסעיפים.

עבודה זרה היא כשהאדם סבור באמת שהעבודה הזרה מעניקה שפע. למרות שהדבר בא משום פניה עצמית – הרי הפניה באה באמת, לפי שהוא סובר שעל ידי כך שיעבוד לכוכבים ולמזלות – יתנו לו שפע.

ברם, פסיחה על שתי הסעיפים היא מספק. יש כאלה שהם שרויים תמיד בספק, ומומן לזמן מתברר שאין ממש בעבודה זרה. סוג אחר של פסיחה – השיתוף: אדם מאמין בהקב"ה, וגם, להבדיל, בעבודה זרה.

לאמתו של דבר הרי אפילו עבודה זרה בשיתוף, או משום ספק, ואפילו בדבור בלבד או במעשה בלבד ללא שום אמונה בלב כלל – היא עבירה גדולה מאד עד שגם עליה מוסר איש ישראל את נפשו, כאמור ב"תניא"²⁹.

יד. לפי זה מובן שבפרטים רבים גרוע יותר הענין של "פוסח על שתי הסעיפים" מעבודה זרה.

למרות שבאופן כללי גרועה יותר עבודה זרה, שכן אדם זה מושחת תמיד, הוא כופר ר"ל, אך ביחס לתשובה גרוע יותר הפוסח על שתי הסעיפים, משום שקשה יותר לפוסח על שתי הסעיפים לחזור בתשובה שלמה אמתית. יש בכך שני פרטים:

א) מי שהאמין בעבודה זרה, הרי כשמתברר לו שהו' הוא האלקים, וכי עד עתה היה שרוי בטעות מרה – חש הוא בגודל החטא שביצע, ולכן הוא שב בתשובה כפי הראוי, "ושב ורפא לו".

לעומתו הפוסח על שתי הסעיפים – מאחר שהוא מאמין גם בהקב"ה הרי אף מאוחר יותר

אינו חש כל-כך בגודל החטא. הוא חושב: איזה חטא גדול עברתי? – והרי מלכתחלה הייתי מסופק בדבר ואפילו מבחינה חיצונית, ולאמתו של דבר הריני ככל בני ישראל, תמיד הייתי מאמין וכו' וכו'. כך אינו מתחרט באמת ואין תשובתו שלמה³⁰.

ב) המאמין בעבודה זרה (לא בשיתוף) מקולקל בתכלית, ר"ל, והוא טועה וסובר שהבעל הוא – ח"ו – האלהים. ברם, יתכן שאם כי הוא מנותק מאלקים אמת – הרי כלל ענין הרוחניות נוגע לו. לעומתו, בפוסח על שתי הסעיפים בשיתוף – מוכיח הדבר על שחיתות כזו, שלא זו בלבד שאינו רוצה להשתייך לאלקים אמת – אלא אף אין לו כל קשר לכלל ענין הרוחניות, וההוכחה לכך היא שתוך כדי ידיעה שהו' הוא אלקים מוכן הוא להמיר ח"ו את הקב"ה בגשמיות, להחליף מקור מים חיים כדי לחצוב בארות נשברים³¹.

העובד עבודה זרה – מאחר שהרוחניות נוגעת לו, הרי כשהוא עומד על טעותו חוזר הוא בתשובה. לעומתו הפוסח כו', כיון שהענין של רוחניות אינו נוגע לו – ולדירו יש חשיבות רק לגשמיות הרי אפילו כשיגיע להכרת האמת שהגשמיות תלויה אך ורק בהקב"ה, לא ישוב אל הקב"ה באמת, כי אם רק משום גשמיות.

טו. כל האמור הוא ביחד לאדם עצמו, אך יש פרט נוסף שבו גרוע הפוסח על שתי הסעיפים מן העובד עבודה זרה, והוא: בהשפעה על הוולת.

מן העובד עבודה זרה לא ילמד אף יהודי. כיון שידוע עליו שהוא כופר אין לכל יהודי כל שיג ושיח אתו. לעומתו הפוסח על שתי הסעיפים, כיון שהוא מאמין הוא בכלל המחטיא את הרבים, "והמחטיא את הרבים קשה מכולם".

טז. הגמרא³² אומרת שכוחו של היצר הרע של עבודה זרה בוטל. ברם, הענין של

שני הלכירות שונים, של "רצוא" ושל "שוב".

– רצוא: מאחר שהנבראים חשים בהפלת האלקות – במדה שאינם מסוגלים לקלוט ב"כלים" שלהם, לא בשכל ולא ברגש הלב – מעורר בהם הדבר רצוא וכליון־נפש, יציאה מן הכלים וההגבלות ורצון להכלל באלקות.

– הדרגה הנעלית לגמרי מכסא הכבוד אינה עשויה לעורר כלות־נפש, כי מאחר שהיא נעלית באופן של לא־י־ערוך – אין מקום אפילו לחוש בהפלתה. אבל ביחס לדרגת כסא הכבוד יש מקום לחוש, לפחות, בהפלת הדבר.

שוב: ידיעת רצונו וכוונתו של הקב"ה – נתאווה הקב"ה להיות לו, יתברך, דירה בתחתונים – שלכן העלים עצמו, ע"י כסא הכבוד, כדי לרדת לנבראים – מעוררת הלך־רוח של "שוב", קבלת־עול וקיום תורה ומצוות כאן בעולמנו זה.

ד. שני כיוונים אלה, של "רצוא" ו"שוב", הם שני הענינים של מטבע ואש. "רצוא" הוא ענינו של אש, שטבעו להתנשא אל על ומבטא רצוא וכלות־נפש לעלות. "שוב" הוא ענינו של מטבע "שחריף לצאת" – הדבר מתקבל על־ידי כל אחד ובמדה שוה.

– שהרי ההבדל בין רצוא לשוב – הוא: הרצוא נובע מהרגשת הנברא. כשהוא מרגיש את הפלאת האלקות, כפי שזו נעלית ונפלאות מכחותיו שלו – מעורר בו הדבר כלות הנפש. משום כך ישנם בדבר הבדלי דרגות, שכן הרצון וכלות־הנפש תלויים בגודל ההבנה והתחושה ברוממות והפלאות האלקות לגבי רצונו, שכלו ומדותיו.

ואילו עבודת "שוב" אינה נובעת מהערכת האדם את ירחוק־ערך והפלאות האלקות לגבי ההגבלות שלו – כי אם משום קבלת־עול מלכות שמים, כיון שרצונו לבצע רצון הקב"ה, ולפיכך שוה הדבר לכל.

טעם נוסף לכך ש"מטבע" מציין "שוב" – כי "מטבע" הוא מלשון: טבע.

שני הפירושים ל"מטבע" קשורים זה בזה, שכן העובדה שהמטבע "חריף לצאת" ויש לו

ערך קבוע – אינה תלויה בהרגשתו של כל אדם המשתמש בו, כי אם דבר "טבעי", תוצאה של תכונות חומר המטבע וכיו"ב. הרי משום כך שוה ערכו בעיני אנשים רבים, השונים זה מזה בכל עניניהם. זו גם מהותו של "שוב", של קבלת־עול: מדה שוה לכל אחד, ומקורו בהכרה שהקב"ה מתאווה, כביכול, לדירה בתחתונים, בעולם, בגשמיות ובלבושי הטבע.

ה. המטרה, התכלית, היא – "מטבע של אש", חיבור ה"מטבע" וה"אש" יחדיו.

טבעם של בני אדם הוא שכאשר עושים פעולה הנובעת מהכרה והרגשה – עושים אותה בחיוניות ובהתלהבות (זה טעם נוסף לכך ש"רצוא" נקרא בשם "אש" – משום החיוניות וההתלהבות), ואילו כשעושים פעולה בקבלת־עול, אין בה התלהבות וחיוניות⁷.

ברם, יש צורך ב"מטבע של אש", בשני הדברים כאחד: דרושה "מטבע", קבלת־עול, ויחד אתה התלהבות. התלהבות האדם אינה צריכה להיות בדברים שהוא רוצה בהם, כי אם בדברים של קבלת־עול מלכות שמים.

ו. כיצד בא דבר זה של איחוד שני הניגודים כאחד? – בכוח הנברא אי־אפשר להיות דבר כזה, אך הדבר בא מהתגלות האלקות בנבראים, והרי הוא, ית', נושא הפכים⁸.

זה, איפוא, פירוש המושג "מטבע של אש מתחת כסא הכבוד": מנין נוצר "מטבע של אש"? – מתחת כסא הכבוד, שהוא ראשית התגלות אלקות בנבראים, כאמור לעיל.

בבחינה פרטית, בנשמות ישראל, "כסא הכבוד" הוא עצם הנשמה, שהיא חצובה מתחת כסא הכבוד, ובה ה"ניצוץ קטן שבבורא"⁸, שמכאן באה העבודה של "מטבע של אש".

ז. לפי האמור יובן איך היה ענין של

(7) ראה גם לקו"ש ח"ב (המתורגם) ע' 127 ואילך.

(8) עץ חיים שער דרושי אבי"ע פ"א, הובא בלקו"ת פ' ראה ד"ה ושמתי כדכד (השני) פ"ב.

(30) ראה על כך גם: רבינו יונה ריש ברכות. אר"ה סי' תר"ג. קונט' ומעין מאמר יד, פ"ב.

(31) ירמ' ב' יג.

(32) יומא סט, ב. ובחידושי אגדות שם.

(28) ירמ' מד, יח.

(29) פ"ט.

"הראה לו הקב"ה מטבע של אש מתחת כסא הכבוד" – תשובה לפליאתו של משה רבנו על אפשרות של כופר נפש.

לפי שהחטאים והפגמים, ואפילו חטא העגל, אינם פוגמים אלא את ה"גילויים", אבל עצם הנשמה שלמה תמיד, "וגם בשעת החטא היתה באמנה אתו יתברך"⁹, ועל ידי עבודת "מטבע של אש" – התחברות "רצוא" ו"שוב" – הנובעת מתחת כסא הכבוד, מעצם הנשמה, משפיע הדבר גם על ה"גילויים", כפרה מלשון: קינוח, שמסתלקים כל הפגמים, ואף, יתר על כן, האדם נעשה "רצוי כמו קודם החטא"¹⁰.

ח. לפי ההסבר האמור לענין מחצית השקל, יובנו פרטי הלכות שונות במחצית השקל:

(א) לפי ההלכה במחצית השקל – "העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט". לכאורה: מי שהוא עשיר – מדוע לא ירבה? יתר על כן: מאחר שמחצית השקל נקנו קרבנות צבור, והרי לפי ההלכה בקרבנות "עשיר שהביא מנחת עני לא יצא"¹¹, מדוע, אם כן, לא ירבה העשיר?

אך לפי המוסבר – מובן הדבר: ההבדל בין "עשיר" ל"עני" הוא בכוחות הגלויים בלבד, אבל מבחינה נעלית מן הכחות הגלויים, וכל שכן מבחינת העצם, הרי "כולן מתאימות ואב אחד לכולנה וכו'"¹², וכשיש צורך בעבודה הנובעת מן העצם – שוים הכל.

(ב) מחצית השקל היתה צריכה להינתן אך ורק בכסף ולא בשוה-כסף¹³, משום שעבודה שמקורה בעצם הנשמה, שלגביה אין הבדלים, צריכה להיות רק מ"כסף", מ"מטבע שחרף לצאת" – בכל אחד במדה שווה.

(ג) במחצית השקל נקנו רק קרבנות צבור ולא קרבנות יחיד¹⁴. לגבי קרבנות יחיד

קיימת חלוקה, ועשיר שהביא מנחת עני – לא יצא, ואילו קרבנות צבור באים מהתאחדות וכללות ישראל, והרי כל בני ישראל הם "קומה שלימה".

(ד) ממחצית השקל נעשו רק אדני המשכן ולא יריעות וקשרים. לגבי היריעות והקשרים נאמר "איש כפי נדבת לבו", משום שיריעות וקשרים קשורים בכחות הנפש הגלויים שיש בהם התחלקות, ואילו אדני המשכן – שהם יסוד המשכן – תוכנם ביוסד לעבודת ה' הוא: קבלת-עול¹⁵.

ט. אחרי חורבן בית המקדש מתבטא ענין מחצית השקל בצדקה¹⁶. נתינת צדקה אנו רואים בבוקר לפני התפלה, כמאמר רז"ל¹⁷: "היב פרוטה לעני והדר מצלי".

הקשר בין תפלה לצדקה הוא: (א) "תפלות כנגד תמידים תקנום"¹⁸, והתמידים הם קרבנות צבור. (ב) תפלה היא יסודה של "עבודת" כל היום (שהרי היא ראשית כל עבודת היום), והיא מקיפה את כל האדם "עד מיצוי הנפש" (כלשון הספרי). כך מובן הקשר בין צדקה, המקיפה את "כל נפשו החיונית כו' חיי נפשו כו'"¹⁹ לבין התפלה.

י. כשם שבמחצית השקל קיימת התחברות "מטבע" ו"אש" – כך גם בצדקה. פירושה של צדקה הוא נתינת כסף לעני. השגת הכסף משולה לאש, שכן האדם עמל על כך, או, לפחות, היה יכול לקנות בכסף "חיי נפשו", לפיכך הוא שקוע בזה בהתלהבות וחיוניות²⁰.

הנתינה היא לעני, "דלית ליה מגרמיה כלום", ופירוש הדבר שאין כל סיבה או טעם²¹ לנתינה זו (שכן אם הנתינה היא מטעם מסוים אין זה הענין של נתינת צדקה לעני בטהרתו והמקבל שוב אינו עני "דלית ליה

מגרמיה כלום", כיון שיש לו ענין שבגללו יש לתת לו) אלא מקבלת-עול בלבד.

– הרי זה, איפוא, ענין של "מטבע של אש": אדם לוקח את ה"אש" החיונית שלו, ועושה ממנה "מטבע", קבלת-עול.

יתר על כן: קבלת העול עצמה היא בחיוניות וברגש, שכן הרי צריך להיות "מפייסו", רגש ההשתתפות. אלא שהרגש אינו נובע מן העובדה שמגיע לו, למקבל, כי אם מקבלת-עול.

לכן נקראת הצדקה בשם "מטבע של אש" – משני טעמים: (א) האדם נותן את החיוניות שלו לקבלת-עול. (ב) קבלת העול עצמה באה בחיוניות.

מאחר שהתחברות שני ההפכים באה מקבלת-עול ועצם הנפש, כאמור לעיל, הופך הדבר להיות כופר נפשו – "וחטא בצדקה פרוק"²², באה כפרה על כל החטאים, גם על חטא העגל שהוא דוגמת חטא עץ הדעת²³ שגרם סילוק השכינה²⁴, ועל ידי הצדקה מתכפרים כל החטאים עד שיתרצה לו לראות פני המלך, "אחזה פניך", השראת השכינה, כאמור: ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מישראל.

(משיחת ש"פ שקלים, תשי"ז)

יא. בהפסדת פ' תשא מסופר על אליהו הנביא, את שעשה כשהיתה עת צרה, שבאה, ככל עת צרה, בגלל טשטוש הדעות ובלבול המוחות. אליהו הנביא אסף את כל נביאי הבעל וכל ישראל ואמר להם: "עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים?".

לכאורה: לשם מה תבע מהם "עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים", והרי היה צריך לתבוע: "עד מתי אתם עובדים לבעל?", הגיעה השעה לחדול מלעבוד את הבעל ולהכריז: "הוי' הוא האלקים".

הדברים יובנו לאחר הסברה מוקדמת של ההבדל בין "עבודה זרה" לבין "פוסחים על שתי הסעיפים".

יב. לאמתו של דבר בלתי מובן איך יתכן שיהודי יעבוד עבודה זרה? הרי בני ישראל מאמינים בני מאמינים ואינם שייכים לכפירה, ח"ו, כלל.

הדבר יובן לפי דברי הרמב"ם²⁵ שהתחלת תעיית בני אדם אחרי עבודת כוכבים ומזלות היתה משום שההשפעה שמלמעלה עוברת דרך הכוכבים והמזלות – לפיכך השתחוו ונתנו כבוד לכוכבים ולמזלות כדי שישפיעו את השפע הדרוש.

האמת היא שלמרות שההשפעה עוברת דרך הכוכבים והמזלות אין לתת להם כבוד, לפי שאינם אלא כגרון ביד החוצב.

כפי שמוסבר בתורת החסידות²⁶ ההבדל בין אב ואם שנצטוו לכבדם לבין כוכבים ומזלות, שלא זו בלבד שלא נצטוו לכבדם, אלא, אדרבה, יש עבירה בדבר: כי האב והאם הם בעלי בחירה ואילו כוכבים ומזלות הם כגרון ביד החוצב.

– נתינת כבוד והשתחווה לכוכבים ומזלות היא עבודה זרה שהיא מן העבירות החמורות, כאמור בגמרא²⁷: "חמורה עבודה זרה שכל הכופר בה כאילו מודה בתורה כולה".

נמצא, איפוא, שסיבת העבודה הזרה היתה – בהתאם למושגים המסולפים ששררו בקרבם – לשם קבלת השפעות גשמיות, כלומר, משום פניות עצמיות.

וזו סיבת הדבר שגם יהודים, מאמינים בני מאמינים, עלולים להכשל ר"ל בחטא עבודה זרה – שכן אין זו עבודה באמת ח"ו כי אם רק לשם פניות עצמיות.

(יהודי העובד את הקב"ה אין זה כדי שישפיע לו את צרכיו, אלא משום שהוא מסור אליו באמת ובלב שלם, שלא על מנת לקבל פרס, לא כן העובד ע"ז, להבדיל,

(25) הלכות עכו"ם פ"א ה"א.

(26) ראה ד"ה מים רבים תשי"ז (סה"מ מלוקט ח"א ע' נד ואילך). ראה גם ספר המצוות להצ"צ מצות מילה.

(27) נדרים כה, א.

(15) ראה גם לקו"ש ח"א [המתורגם] ע' 153.

(16) ראה שעת' לשו"ע א"ח סי' תרצד.

(17) בבא בתרא י, א.

(18) ברכות כו, ב.

(19) ראה תניא פל"ז.

(20) ראה יומא פה, ב.

(21) ראה גם לקו"ש ח"ב [המתורגם] ע' 98.

(9) תניא פכ"ד.

(10) אגרת התשובה פ"ב.

(11) נגעים בסופו.

(12) תניא פל"ב.

(13) בכורות מט, ב.

(14) ראה גם לקו"ש ח"א [המתורגם] ע' 151.